

INLEIDING

Cijfers én Empowerment

Slagkracht voor Slachtoffers, is de titel van het Jaarverslag mensenhandel en mensensmokkel 2019 van Myria. Myria, de Belgische onafhankelijke rapporteur mensenhandel, vervult hiermee zijn wettelijk opdracht om jaarlijks een openbaar evaluatieverslag op te maken, waarin de strijd tegen de mensenhandel én de mensensmokkel wordt geëvalu-

eerd en waarin het fenomeen van de mensenhandel en van de mensensmokkel worden belicht.

De vroege jaren negentig vormden de jaren waarin België de handschoen opnam in de strijd tegen de mensenhandel, en een pioniersrol vervulde. De aanzet daartoe waren meervoudig. Baanbrekend terreinwerk met uitgebuite sekswerkers door een grassroots organisatie, een ophefmakend boek van een gedreven onderzoeksjournalist, de bewogenheid van het Koningshuis en doortastend werk van een parlementaire onderzoekscommissie, speelden beslist een belangrijke rol.

Er waren – en komen deze jaren – veel gelegenheden om terug te blikken op een kwarteeuw strijd tegen de mensenhandel. Maar wie om zich heen kijkt en de blik vooruit waagt, zal moeten vaststellen dat stagnatie deze strijd sterk bedreigt.

Een geheel ander samenspel van factoren ligt daaraan nu ten gronde. De strijd tegen mensenhandel raakt niet meer echt geprioritiseerd, de gespecialiseerde slachtoffercentra knokken al vele jaren vergeefs om structurele financiering en de verschillende actoren – samen of apart – slagen er niet in om de beeldvorming van het mensenhandel-fenomeen op punt te stellen.

Sinds een tiental jaren brengt dit jaarverslag de kerncijfers van ‘de’ zes actoren samen. Deze data zijn betrouwbaar en geven een relatief goed beeld van de evolutie van de officiële respons op het fenomeen, maar meer dan dat is het niet. What you see, is what we get. Myria wordt vaak bevraagd naar indicaties en data betreffende tal van risicogroepen en fenomenen, in de context van mensenhandel, maar moet het antwoord hierop meestal schuldig blijven.

De ontwikkeling van vergelijkbare data, de uitbreiding en de verdieping van de analysecapaciteit om het fenomeen mensenhandel beter te captureren en te duiden, het zijn belangrijke uitdagingen die vandaag zelfs niet meer op de agenda komen.

Door de unieke en beproefde manier waarop het Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel tot stand komen, wil Myria het mensenhandel-fenomeen en het mensensmokkel-fenomeen toch accuraat in beeld brengen.

De basis hiervoor wordt gelegd in een combinatie van drie werkwijzen:

- Myria legt z'n oor voortdurend te luisteren op het terrein, bij de vrouwen en mannen die de strijd elke dag voeren;
- Myria bestudeert minutieus elk gerechtelijk dossier waarin het in rechte optreedt;
- Myria volgt de ontwikkeling van het wettelijk instrumentarium kritisch en van zeer dichtbij, het vormt het sluitstuk.

Deze aanpak bracht ons opnieuw bij een focus die de slachtofferproblematiek centraal staat. Myria tracht aan te tonen hoe diep het recht op juridische bijstand, deelname aan de strafprocedure en recht op bescherming met elkaar verweven zijn. Gerechtigheid voor slachtoffers is verre van een gewonnen zaak.

Voor wie zich een beeld wil vormen van hoe mensenhandel werkt en wat er allemaal komt kijken bij een aanpak die slachtoffers beschermt, bijstaat en gerechtigheid biedt, nodig ik uit om het dossiervoorbeeld van dit Jaarverslag door te nemen. Het voorbeeld is opgebouwd rond een case van economische uitbuiting in een palettenbedrijf. Alle aspecten komen hierin aan bod, de informatieplicht, de rol van slachtoffercentra, de deelname aan de strafprocedure, het recht op bescherming en compensatie – evenals de factor tijd – een lange en complexe afhandeling die ook slachtoffers moet empoweren.

Aan het empoweren van slachtoffers wil Myria met dit Jaarverslag een bijdrage leveren.

Ik wens u van harte een stimulerende en verhelderende lezing toe,

Koen Dewulf,
Directeur